

In memoriam

PROF. DR. SC. MARKO PETRAK (1972. – 2022.)

Ovim sjećanjem odajemo priznanje Marku Petraku, redovitom profesoru u trajnom zvanju, dugogodišnjem predstojniku Katedre za rimsko pravo, predstojniku Zavoda za pravnu povijest i rimsko pravo Pravnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i vjernom suradniku Pravnog fakulteta Osijek, koji nas je iznenada napustio 17. siječnja 2022. godine.

Marko Petrak rođen je 11. travnja 1972. godine u Zagrebu, gdje je završio osnovno i srednje školovanje. Nakon diplome Pravnog fakulteta i Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, magistrirao je 1997. godine na građanskopravnim znanostima te potom na filozofiji na Sveučilištu u Zagrebu, a 2003. godine doktorirao iz znanstvene grane rimsko pravo na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Postdoktorski se usavršavao 2005. godine u Centru za studije i istraživanja antičkih prava Sveučilišta u Paviji.

Na svom matičnom Fakultetu predavao je Rimsko privatno pravo kao obvezni predmet, nekoliko izbornih pravnih predmeta (*Ius commune*, Byzantine law te Kanonsko pravo i hrvatski pravni sustav) kao i Latinski jezik za pravnike (*Latinitas iuridica*). Sa Sveučilištem u Dubrovniku i Pravnim fakultetom Osijek godinama je surađivao kao gostujući profesor. U razdoblju od 2003. do 2005., a potom i od 2009. do 2011. godine obavljao je funkciju prodekana Pravnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Svoj doprinos dao je i obavljajući dužnost zamjenika predsjednika nacionalnoga Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju od 2006. do 2011. godine. Bio je član radne skupine za poglavlje Obrazovanje i kultura te poglavlje Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga u okviru Pregovora za pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji, član nekoliko povjerenstva Ministarstva znanosti RH, Rektorskog zbora te Rektorata Sveučilišta u Zagrebu za izradu pravnih propisa iz područja visokog obrazovanja i znanstvene djelatnosti.

Kao autor četiriju autorskih knjiga, stotinjak izvornih znanstvenih radova te više stotina stručnih priloga Marko Petrak bio je, bez ikakve sumnje, jedan od najvažnijih i najplodnijih suvremenih hrvatskih romanista. U prilog tome svjedoči i širina njegovih istraživačkih interesa. Osim rimskog prava, koje je predstavljalo središte njegova znanstvenog interesa, ostat će upamćen i prema znanstvenom doprinosu na području kanonistike, bizantistike, filologije, filozofije i europske pravne tradicije općenito. Svojim istraživanjima neumorno je dokazivao da je upravo integracija rimske pravne tradicije u povijesne i važeće hrvatske pravne sustave oduvijek bila temeljni kriterij i mjerilo njihove pripadnosti europskoj kulturi i civilizaciji.

Za pravnu znanost osobito je važna njegova funkcija glavnog urednika *Zbornika Pravnog fakulteta u Zagrebu*, no mimo toga bio je član uredništva brojnih časopisa, od kojih izdvajamo *Legal Roots. The International Journal of Roman Law, Legal History and Comparative Law* (Napulj/Italija), *Ius Romanum* (Sofija/Bugarska), *Forum Prawnicze* (Varšava, Poljska), *Akropolis. Journal of Hellenic Studies*, *Studia iuridica Montenegrina* (Podgorica, Crna Gora), kao i član uredništva edicije *Studies in the History of Private Law* (Brill/Nizozemska) te uredništva biblioteke *Studia canonica Croatica*.

Marko Petrak bio je aktivni sudionik brojnih međunarodnih znanstvenih skupova i ugledni član nekoliko profesionalnih udruženja. Poglavitito treba istaknuti njegovu ulogu glavnoga tajnika Hrvatskoga društva za bizantske studije i nacionalnog predstavnika pri Međunarodnoj asocijaciji za bizantske studije (*International Association of Byzantine Studies*), članstvo u znanstvenom vijeću Instituta za klasične jezike i književnost *Latina et Graeca*, a od 2009. godine poziciju recenzenta Europske znanstvene zaklade te potom od 2016. godine i člana njezina College of Expert Reviewers. Od niza priznanja koja su Marku Petraku dodijeljena tijekom životnog i radnog vijeka izdvajamo godišnju nagradu mladim znanstvenicima i umjetnicima Društva sveučilišnih nastavnika i ostalih znanstvenika u Zagrebu 2002. godine, priznanje Hrvatskoga kanonističkog društva za znanstveni doprinos na području kanonskog prava 2015. godine te priznanje za knjigu od značaja za unapređenje pravne struke Zaklade dr. sc. Jadranko Crnić u 2020. godini.

Nakon odlaska doc. dr. sc. Andrije Zdravčevića u mirovinu na Pravni fakultet Osijek, kao gostujućeg profesora, dovela ga je nastava iz Rimskog privatnog prava i Latinskog jezika, ali on se entuzijastično uključio u sve ostale aspekte djelovanja ove institucije. Tako je kao istraživač sudjelovao na dva IPA projekta prekograničnog programa Mađarska – Hrvatska: SUNICOP (Strengthening University Cooperation Osijek – Pécs) u razdoblju od 2011. do 2012. i DUNICOP (Deepening University Cooperation Osijek – Pécs) u razdoblju od 2013. do 2014. godine. Marko Petrak bio je aktivni sudionik i izlagač na znanstveno-stručnim interdisciplinarnim skupovima “Dijete i pravo” te “Imovinskopravni aspekti razvoda braka u hrvatskom, europskom i međunarodnom kontekstu”. Djelatnici Pravnog fakulteta Osijek rado su se savjetovali s njim koristeći njegovu stručnost i iskustvo, a ona je ponajprije došla do izražaja tijekom formiranja Doktorskog studija Pravo u kojem je kao nositelj uveo opći metodološki predmet *Ius commune* – Temelji privatnopravnih znanosti, kao i izborne predmete Rimsko i komparativno stvarno pravo te Rimsko i komparativno obvezno pravo. Analizom temeljnih instituta i načela koji predstavljaju zajednički nazivnik suvremenih europskih privatnopravnih sustava studente je uvodio u znanstvene metode kritičkog preispitivanja kako rješenja sadržanih u pozitivnim privatnopravnim sustavima, tako i mogućnosti stvaranja jedinstvenog europskog privatnopravnog poretka. Njegov karakter, svestranost i specifičan smisao za humor ostavit će u Osijeku trajno nasljeđe jedinstvenog profesora.

Ovo kratko sjećanje nije samo izraz dubokog poštovanja vrsnom znanstveniku i predanom nastavniku, već i osobni oproštaj od mentora i prijatelja koji je, govoreći s posebnim sjajem u očima i pokazujući mi razne povijesne lokalitete tijekom putovanja, na mene prenio strast prema rimskoj pravnoj tradiciji. U vremenu kada se prioritet u pravnom obrazovanju stavlja na specijalizaciju i proizvodnju “pravnih tehničara”, sa sve glasnijim reformskim zahtjevima da se raskine s dosadašnjom tradicijom i pravni studij liši povijesnih predmeta, pravi razmjeri njegova gubitka tek će s vremenom postati jasni jer s Markom Petrakom hrvatska je romanistika izgubila svoje glavno uporište i stijenu. Nadamo se da ćemo na njegovu doprinosu koji je dao tijekom istaknute karijere i na kojem smo mu izrazito zahvalni jednako angažirano nastaviti njegovati tu tradiciju.

Izv. prof. dr. sc. Nikol Žiha